

Cuprins

Listă de abrevieri	XV
Capitolul I. Dreptul bancar. Ramură de drept.....	1
Secțiunea 1. Noțiunea, obiectul și caracteristicile dreptului bancar.....	1
§1. Noțiunea de drept bancar	1
§2. Obiectul dreptului bancar.....	2
§3. Caracteristicile dreptului bancar românesc	2
Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului bancar	3
Secțiunea a 3-a. Raportul juridic de drept bancar	4
§1. Noțiune și categorii de raporturi juridice de drept bancar.....	5
§2. Subiectele raportului juridic de drept bancar	6
§3. Conținutul raportului juridic de drept bancar.....	6
§4. Obiectul raportului juridic de drept bancar	8
Grile	9
Capitolul II. Scurtă istorie a băncilor. Evoluția sistemului bancar românesc	12
Secțiunea 1. Scurtă istorie a băncilor	12
Secțiunea a 2-a. Istoria băncilor în România	14
Grile	17
Capitolul III. Banca Națională a României. Statut juridic, prerogative, conducere și funcționare.....	21
Secțiunea 1. Statutul juridic al Băncii Naționale a României	21
§1. Natura juridică și independența Băncii Naționale a României	21
§2. Cadrul legal intern și european	22
§3. Acte emise și controlul judiciar	24
Secțiunea a 2-a. Prerogativele și atribuțiile Băncii Naționale a României	26
§1. Obiectivul fundamental.....	26
§2. Atribuții principale ale Băncii Naționale a României	27
Secțiunea a 3-a. Conducerea și organizarea Băncii Naționale a României.....	34
§1. Structura de conducere.....	34
§2. Numirea și mandatul conducerii	34
§3. Revocarea și protecția mandatului	35
§4. Organizarea internă și guvernanta corporativă	36
Secțiunea a 4-a. Funcționarea Băncii Naționale a României în practică și relațiile cu alte autorități.....	39
§1. Politica monetară – decizie și implementare.....	39
§2. Supravegherea bancară – prevenție și intervenție.....	41
§3. Funcția de rezoluție – practică recentă.....	42
§4. Relația cu Guvernul și Parlamentul	43
§5. Controlul constituțional și al Curții de Conturi.....	44

§6. Adaptarea la contextul european.....	44
Extras legislativ	46
Grile.....	50
Capitolul IV. Regimul juridic al instituțiilor de credit	54
Secțiunea 1. Introducere	54
§1. Definiția instituțiilor de credit.....	56
§2. Importanța reglementării juridice a instituțiilor de credit	60
Secțiunea a 2-a. Înființarea instituțiilor de credit.....	62
§1. Cerințele de capital și solvabilitate	62
§2. Importanța capitalului social.....	63
§3. Cerințele de capital social	63
§4. Acordurile Basel III și cerințele de capital.....	64
§5. Cerințele de solvabilitate și impactul acestora asupra stabilității băncii.....	65
§6. Autorizarea instituțiilor de credit	66
6.1. Aprobarea constituirii instituției de credit.....	66
6.2. Pașii procesului de autorizare de funcționare	70
§7. Refuzul autorizării și căile de contestare	74
Secțiunea a 3-a. Activitatea instituțiilor de credit	75
§1. Activitățile permise ale instituțiilor de credit.....	75
1.1. Acordarea de împrumuturi	76
1.2. Atragerea de depozite și alte fonduri rambursabile de la public	77
1.3. Servicii de plată și operațiuni în legătură cu plățile	77
1.4. Emiterea de garanții și angajamente	77
1.5. Operațiuni pe piața monetară și valutară	78
1.6. Administrarea fondurilor de pensii și fondurilor mutuale.....	79
1.7. Servicii financiare auxiliare	79
1.8. Alte activități.....	80
§2. Desfășurarea activității în spațiul Uniunii Europene	80
Capitolul V. Organizarea instituțiilor de credit.....	83
Secțiunea 1. Structura de guvernanță corporativă a instituțiilor de credit	83
Secțiunea a 2-a. Funcțiile de control intern și gestionarea riscurilor	85
Secțiunea a 3-a. Cerințe prudențiale de funcționare continuă.....	87
Secțiunea a 4-a. Funcționarea instituțiilor de credit.....	91
§1. Supervizarea și controlul instituțiilor de credit.....	91
1.1. Noțiunea și scopul controlului	91
1.2. Autorități competente.....	91
1.3. Tipuri de control	92
1.4. Obiectivele supervizării	92
§2. Obligații profesionale	94
2.1. Responsabilități legale și etice.....	94
2.2. Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.....	94
2.3. Protecția drepturilor consumatorilor de servicii financiar-bancare	97
2.4. Protecția datelor personale	97
2.5. Obligația de diligență și informare față de clientelă	99

2.6. Răspunderea profesională și obligația de prudență	101
2.7. Obligația de cooperare cu autoritățile și de raportare de date	102
§3. Încetarea activității și obligațiile aferente	103
Extras legislativ	104
Grile	112
Capitolul VI. Secretul profesional bancar	116
Secțiunea 1. Noțiunea și importanța secretului bancar	116
Secțiunea a 2-a. Reglementarea secretului bancar în dreptul românesc	118
§1. O.U.G. nr. 99/2006 – obligația de confidențialitate și excepțiile legale	118
§2. Legea nr. 312/2015 – confidențialitatea în procedurile de rezoluție bancară	122
Secțiunea a 3-a. Sancțiunea penală – infracțiunea de divulgare a secretului profesional	123
Secțiunea a 4-a. Protecția datelor cu caracter personal și secretul bancar	124
Secțiunea a 5-a. Prevenirea spălării banilor – obligații de raportare și limitări ale secretului bancar	125
Secțiunea a 6-a. Aspecte comparative. Uniunea Europeană și alte state	128
Secțiunea a 7-a. Concluzii	134
Extras legislativ	135
Grile	138
Capitolul VII. Redresarea, rezoluția, falimentul și lichidarea instituțiilor de credit	142
Secțiunea 1. Stabilitatea financiară și regimul juridic al instituțiilor de credit	142
Secțiunea a 2-a. Măsurile de redresare a instituțiilor de credit	143
§1. Scopul măsurilor de redresare	143
§2. Reglementarea națională și aplicarea cadrului european	146
Secțiunea a 3-a. Mecanismul de rezoluție bancară	147
§1. Scopul și contextul rezoluției bancare	147
§2. Condițiile declanșării rezoluției	148
§3. Obiectivele rezoluției	149
§4. Autoritățile competente și arhitectura instituțională	150
§5. Instrumentele de rezoluție	151
§6. Drepturile creditorilor și protecțiile juridice în rezoluție	154
§7. Rolul Băncii Naționale a României și al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar în rezoluție	156
Secțiunea a 4-a. Procedura de faliment a instituțiilor de credit	157
§1. Cadrul legal aplicabil falimentului bancar	157
§2. Aplicabilitate și declanșare	159
§3. Rolul instanțelor și participanții la procedură	161
§4. Desfășurarea procedurii	165
§5. Rolul Băncii Naționale a României și al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar în faliment	167
Secțiunea a 5-a. Studii de caz și perspective comparative	169
§1. Cazuri relevante în România	170

§2. Reglementarea din Statele Unite ale Americii (Dodd-Frank Act)	170
§3. Reglementarea din Marea Britanie (Banking Act 2009).....	171
Extras legislativ	172
Grile.....	175

Capitolul VIII. Regimul juridic al varietăților instituțiilor de credit

în România	179
Secțiunea 1. Organizațiile cooperatiste de credit.....	179
§1. Caracterizare generală și organizare internă	180
§2. Regimul juridic și supravegherea Băncii Naționale a României	184
§3. Jurisprudență recentă relevantă.....	187
§4. Elemente de drept comparat	188
§5. Provocări actuale și direcții de dezvoltare	190
Secțiunea a 2-a. Băncile de economisire și creditare în domeniul locativ	192
§1. Cadru legal și reglementare actuală	192
§2. Elemente de drept comparat	196
Secțiunea a 3-a. Instituțiile financiare nebancare	197
§1. Definiție și sfera de cuprindere	197
§2. Regimul juridic în dreptul românesc și supravegherea Băncii Naționale a României.....	200
§3. Jurisprudență relevantă	202
§4. Elemente de drept comparat	205
§5. Provocări actuale și direcții de reglementare	207
Extras legislativ	208
Grile.....	215

Capitolul IX. Contractele specifice activității bancare în dreptul român..... 219

Secțiunea 1. Reglementare și clasificare.....	220
Secțiunea a 2-a. Caracteristici generale	221
Secțiunea a 3-a. Contractul de cont bancar curent	222
§1. Noțiune și reglementare	222
§2. Părțile contractante	224
§3. Obligațiile băncii	224
§4. Obligațiile clientului (titularului de cont)	225
§5. Natura juridică și caracteristici	226
§6. Clauze uzuale.....	227
§7. Încetarea contractului.....	228
§8. Exemple practice și jurisprudență.....	228
§9. Drept comparat	229
Secțiunea a 4-a. Contractul de credit bancar (împrumutul bancar).....	230
§1. Definiție și calificare.....	230
§2. Regimul juridic special	232
§3. Părțile și forma contractului.....	233
§4. Obligațiile băncii (creditorului)	233
§5. Obligațiile împrumutatului	234
§6. Clauze uzuale.....	236

§7. Exemple practice și jurisprudență.....	237
§8. Drept comparat	238
Secțiunea a 5-a. Contractul de depozit bancar de fonduri.....	239
§1. Definiție și calificare.....	239
§2. Tipuri de depozite bancare	241
§3. Obligațiile băncii (depozitarului)	241
§4. Obligațiile deponentului	243
§5. Clauze uzuale.....	244
§6. Exemple practice și jurisprudență.....	244
§7. Drept comparat	245
Secțiunea a 6-a. Contractul de card bancar.....	246
§1. Definiție și părți	246
§2. Natura juridică	246
§3. Obligațiile băncii emitente.....	247
§4. Obligațiile titularului de card.....	248
§5. Clauze uzuale.....	248
§6. Exemple practice	250
§7. Drept comparat	250
Secțiunea a 7-a. Contractul de leasing financiar (bancar).....	251
§1. Definiție și caracterizare	251
§2. Părțile și obiectul	253
§3. Obligațiile finanțatorului (locatorului).....	254
§4. Obligațiile utilizatorului (locatarului)	255
§5. Clauze uzuale.....	257
§6. Exemple practice și jurisprudență.....	258
§7. Drept comparat	259
Secțiunea a 8-a. Contractul de factoring.....	259
§1. Noțiune și reglementare	259
§2. Părțile și raporturile juridice	261
§3. Obligațiile factorului.....	262
§4. Obligațiile aderentului	263
§5. Clauze uzuale.....	264
§6. Exemple practice	265
§7. Drept comparat	267
§8. Factoringul invers (Reverse factoring)	268
Secțiunea a 9-a. Scrisoarea de garanție bancară (garanția autonomă)	269
§1. Noțiune și trăsături.....	269
§2. Părțile și raporturile juridice	271
§3. Obligațiile băncii emitente (garantul)	271
§4. Obligațiile beneficiarului	273
§5. Obligațiile ordonatorului.....	273
§6. Clauze uzuale.....	273
§7. Exemple practice	274
§8. Drept comparat	275
Secțiunea a 10-a. Încirierea casetelor de valori	276

§1. Noțiune și trăsături.....	276
§2. Părțile și raporturile juridice	277
2.1. Drepturile și obligațiile utilizatorului casetelor de valori	277
2.2. Drepturile băncii și obligațiile băncii.....	277
§3. Clauze uzuale.....	277
§4. Jurisprudența românească și europeană relevantă	278
§5. Drept comparat	278
Secțiunea a 11-a. Concluzii.....	279
Extras legislativ	280
Grile.....	283
Capitolul X. Protecția consumatorului de servicii bancare	287
Secțiunea 1. Cadrul legislativ național în protecția consumatorului bancar	288
§1. Legislația generală și instituțiile de protecție a consumatorilor financieri.....	288
§2. O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori.....	289
§3. O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile	291
§4. Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile	293
§5. Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice.....	295
§6. Legea nr. 258/2017 privind comparabilitatea comisioanelor și contul de plăți de bază	297
Secțiunea a 2-a. Cadrul legislativ și de politici la nivel european și internațional	299
§1. Directiva 2008/48/CE – creditul de consum.....	300
§2. Directiva 2014/17/UE – creditele ipotecare (residential mortgage).....	301
§3. Directiva 2013/11/UE și Regulamentul (UE) 524/2013 – soluționarea alternativă și online a litigiilor.....	302
§4. Principiile OCDE/G20 privind protecția consumatorilor financieri	304
Secțiunea a 3-a. Jurisprudență relevantă în materie de protecție a consumatorului bancar	307
§1. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene	307
1.1. Clauzele abuzive în contractele bancare	307
1.2. Dobânda variabilă și indicele de referință	308
1.3. Curtea de Justiție a Uniunii Europene și darea în plată/impreviziunea	309
1.4. Alte hotărâri notabile	310
§2. Jurisprudența națională	313
Secțiunea a 4-a. Concluzii și direcții de dezvoltare	314
Extras legislativ	315
Grile.....	328
Capitolul XI. Regimul juridic al instrumentelor de plată. Noțiune.	
Clasificare. Instrumente de plată clasice – cambia, biletul la ordin,	
cecul, warantul, ordinul de plată, mandatul poștal	332
Secțiunea 1. Noțiunea și funcțiile instrumentelor de plată.....	332
Secțiunea a 2-a. Clasificarea instrumentelor de plată	334
Secțiunea a 3-a. Regimul juridic al fiecărui instrument de plată clasic	335
§1. Cambia.....	335

1.1. Reglementare	336
1.2. Circulația cambiei	337
1.3. Scadența și plata	337
1.4. Executarea și caracterul executoriu	338
§2. Biletul la ordin	339
2.1. Regimul juridic	340
2.2. Circulația și garanțiile	340
2.3. Scadența și plata	342
2.4. Executare silită	342
2.5. Utilizare practică	343
§3. Cecul	344
3.1. Categori de cecuri	344
3.2. Reglementare	344
3.3. Funcționare și prezentare la plată	345
3.4. Circulația cecului	346
3.5. Refuzul la plată și acțiunile de regres	347
3.6. Incidență și sancțiuni	348
3.7. Rol și utilizare actuală	349
§4. Ordinul de plată	349
4.1. Reglementare	349
4.2. Condiții de formă și funcționare	350
4.3. Circulație și finalitate	350
4.4. Avantaje și utilizare	351
4.5. Cadrul tehnic	351
4.6. Limitări	351
§5. Mandatul poștal	352
5.1. Reglementare	352
5.2. Formă și funcționare	352
5.3. Rol juridic	353
5.4. Securitate și limitări	353
§6. Warantul, instrument de garanție și de circulație a mărfurilor	354
6.1. Reglementare	354
6.2. Caracteristici juridice	355
6.3. Drepturile și obligațiile părților	356
6.4. Executorialitate	356
6.5. Rol actual și exemple	356
Secțiunea a 4-a. Regimul juridic general al instrumentelor de plată – reglementare, condiții de formă, circulație, executare	359
Secțiunea a 5-a. Practica bancară și interpretarea instanțelor. Jurisprudență relevantă	361
Secțiunea a 6-a. Observații de drept comparat	364
Secțiunea a 7-a. Concluzii generale	367
Extras legislativ	368
Grile	373

Capitolul XII. Instrumente electronice de plată. Reglementarea

produselor bancare digitale.....	377
Secțiunea 1. Cadrul legal actual în materie de plăți electronice în România și Uniunea Europeană.....	378
Secțiunea a 2-a. Plăți cu cardul.....	381
§1. Definiție și tipologie.....	381
§2. Obligații și răspunderi în utilizarea cardului.....	382
§3. Securitatea plăților cu cardul – autentificare strictă și limitări contactless.....	383
§4. Reguli privind comisioanele și costurile la plățile cu cardul.....	384
§5. Perspective comparative privind plățile cu cardul.....	385
§6. Aplicații mobile de plată și servicii de tip fintech (open banking).....	386
6.1. Evoluția plăților mobile.....	386
6.2. Cadrul legal – open banking în Legea nr. 209/2019 (PSD2).....	386
6.3. Securitatea și protecția datelor la plățile mobile.....	387
6.4. Exemple de aplicații și tendințe.....	388
6.5. Provocări de conformitate.....	388
§7. Portofele electronice și moneda electronică.....	389
7.1. Concept și definiție legală.....	389
7.2. Cadrul legal.....	390
7.3. Acceptarea și utilizarea monedei electronice.....	391
7.4. Protecția deținătorilor de monedă electronică.....	392
7.5. Comparatie cu alte jurisdicții.....	392
7.6. Jurisprudență relevantă și interpretări.....	393
Secțiunea a 3-a. Criptomonedele – reglementare și provocări juridice.....	394
§1. Caracterizare generală.....	394
§2. Statut legal în România și în Uniunea Europeană.....	395
§3. Provocări de reglementare și conformare la criptomonede.....	396
§4. Perspective comparative.....	396
§5. Relația criptomonedelor cu instrumentele de plată tradiționale.....	397
§6. Provocări de conformitate și bune practici în domeniul plăților electronice.....	397
§7. Concluzii.....	400
Extras legislativ.....	401
Grile.....	406

Capitolul XIII. Regimul instituțiilor de credit din alte state membre

și regimul aplicabil instituțiilor de credit din state terțe	410
Secțiunea 1. Regimul instituțiilor de credit din alte state membre ale Uniunii Europene.....	410
Secțiunea a 2-a. Condițiile de autorizare și supraveghere a instituțiilor de credit în Uniunea Europeană.....	413
Secțiunea a 3-a. Cerințele prudențiale aplicabile instituțiilor de credit.....	416
Secțiunea a 4-a. Regimul de redresare și rezoluție bancară.....	416
Secțiunea a 5-a. Regimul instituțiilor de credit din state terțe.....	417

Secțiunea a 6-a. Condițiile pentru activitatea și supravegherea instituțiilor de credit din state terțe în Uniunea Europeană	418
Secțiunea a 7-a. Deschiderea de sucursale de către societățile bancare persoane juridice române în state terțe.....	424
Extras legislativ	426
Grile.....	431
Răspunsuri grile.....	435
Bibliografie	439